herpy

SKINKAR

Red-Eyed Bush Crocodile Skink

Tribolonotus gracilis

Tribolonotus gracilis är en skygg, skymningsaktiv skink från regnskogen på norra Nya Guinea med en rödorange ring runt ögonen och rader av spetsiga, bakåtböjda fjäll längs ryggen som ger den ett pansrat, nästan drakliknande utseende. Den lever gömd i fuktigt skogsavfall, kan ge ifrån sig läten och lägger bara ett ägg åt gången. Den lämpar sig bäst som utställningsdjur, inte för hantering.

Familj: Scincidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**16-20 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Värmeplats	**27-28 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**36-48 mån.**
Kullstorlek	**1 ägg**
Kullar per år	**1-6**
Inkubation	**65-85 dagar** vid 23-27 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Bilaga D**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tribolonotus gracilis är en kompakt och kraftigt byggd skink med ett stort, triangulärt huvud, kort nos, stora ögon och korta, starka ben. Rygg och sidor är mörkbruna till svartgrå, buken gulaktig till gräddfärgad. Längs ryggen sitter fyra rader av kölade fjäll som var och en slutar i en bakåtböjd spets och liknar ryggplåtarna på en krokodil, och på sidorna sitter små knölar (tuberkler). Iris är mörkbrun och kantad av en lysande rödorange halvcirkel av fjäll.

Arten blir 16-20 cm inklusive svans, varav kroppen från nos till kloak utgör 8-10 cm, och svansen är ungefär lika lång. Unga djur har samma kroppsbyggnad som de vuxna, men huvudet är gräddbrunt och iris är ljusblå utan den rödorange ringen. Den vuxna färgen kommer efter omkring sex månader.

Arten beskrevs 1909 av Nelly de Rooij. Den liknar den nära släktingen *Tribolonotus novaeguineae*, som den ofta förväxlas med i handeln, och de två arterna har tidigare föreslagits slås ihop. *T. gracilis* känns igen på knölarna längs sidorna och den rödorange ögonringen, medan *T. novaeguineae* har små kölade fjäll på sidorna och bara en liten ljus orange till gul fläck framför ögat. Artnamnet gracilis är latin för smal eller spinkig.

T. gracilis är en av få skinkar som kan ge ifrån sig läten. När den blir gripen eller försvarar sitt ägg avger den skrik och kvittrande ljud, och hanar och honor låter olika. Den är skygg och bäst som ett djur att titta på. Den biter sällan, utan spelar i stället död, försöker fly eller släpper svansen.

Utbredning och livsmiljö

Tribolonotus gracilis lever på norra Nya Guinea, från trakten kring Jayapura och Sentanisjön i den indonesiska delen av ön österut genom provinserna Sandaun och East Sepik till provinsen Madang i Papua Nya Guinea. Typlokalen ligger vid floden Moso. Arten finns också på kustnära öar som Karkar. Uppgifter från Amiralitetsöarna (Manus) beror möjligen på ett misstag.

På Karkar lever arten i högar av kasserade kokosskal på plantagerna, så den kan klara sig i avverkad skog när det finns fuktigt skydd och föda.

> **Naturlig utbredning:** Papua Nya Guinea och Indonesien.

LIVSMILJÖ

Tribolonotus gracilis lever i tropisk regnskog och i kokosplantager, där den håller till under nedfallna grenar, blad och annat skogsavfall, ofta nära vatten. Den gräver in sig under avfallet och gör ett bo mellan det och jorden. Underlaget är alltid fuktigt, och även om djuret klättrar bra tillbringar det större delen av tiden på marken, där det i skymningen söker efter små maskar, larver och insekter. Arten solar sig inte, utan värmer sig i hålan eller under solvarmt dött trä.

Klimatet är varmt och fuktigt hela året. Dagstemperaturen ligger i genomsnitt på omkring 27 °C och natten på omkring 23 °C, och luftfuktigheten är över 70 % året runt. Regntiden från december till mars är artens förökningssäsong, och torrtiden infaller från juni till september.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett enskilt djur ska ha ett terrarium på minst 60 × 45 × 45 cm, och större är bättre. Ett par ska ha minst 90 × 45 × 45 cm. Ett rymligt terrarium med många gömslen gör att djuren visar sig oftare, och ett terrarium med frontöppning är lugnare än ett som öppnas uppifrån.

Bottensubstratet är det viktigaste. Använd ett fuktbevarande, jordartat substrat, till exempel matjord blandad med kokosfiber, i ett lager på 5-10 cm, eller 10-15 cm om man planterar direkt i det, och lägg ett tjockt lager nedfallna blad ovanpå. Ett skiktat substrat med ett dräneringslager av lerkulor längst ner, där det hela tiden står lite vatten, och ett lager långfibrig sphagnum ovanpå suger upp vatten och håller substratet jämnt fuktigt utan att det surnar. Ta bort spillning och urinsyra dagligen och byt bottensubstratet helt var 3.-4. månad.

Inred med flera gömslen, till exempel kokosskal, korkrör och lätt böjda bitar av korkbark, så att djuret själv kan välja var det vill vara. Ett par delar ofta gömsle, men det ska finnas flera att välja mellan. Terrariet ska ha god ventilation så att det hinner torka upp något mellan besprutningarna. Giftfria tropiska växter och grenar ger extra skydd och klättermöjligheter.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Tribolonotus gracilis är tropisk, men solar sig inte i naturen. Håll terrariet på 24-26 °C i den svala änden och 27-28 °C i ett varmt gömsle, och låt temperaturen sjunka till 22-24 °C på natten.

Ett varmt gömsle precis under en värmelampa på 50-60 W i en armatur med keramisk sockel vid den ena änden räcker i de flesta hem. Blir gömslet för varmt, byt till en svagare lampa. Är rummet kallare än 22 °C på natten kan ett keramiskt värmeelement med termostat eller dimmer användas. Mät temperaturen inne i det varma gömslet med en digital givare, eller styr värmen med en termostat.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten tål uttorkning mycket dåligt. Luftfuktigheten ska vara 70-80 % på dagen och högre på natten, gärna omkring 90 %, och bottensubstratet ska alltid vara fuktigt. Spraya terrariet morgon och kväll och gärna också mitt på dagen, eller använd ett automatiskt regnsystem. Under förökningssäsongen höjs luftfuktigheten till 85-90 % genom att spraya flera gånger om dagen, och utanför den kan den hållas på omkring 70 %.

Se till att ventilationen är god så att luften inte blir stillastående och unken, och terrariet torkar upp något mellan besprutningarna. Används en dimmaskin på natten ska den ha destillerat vatten eller vatten från omvänd osmos och rengöras och desinficeras varje vecka. Ställ en skål med rent vatten, delvis nergrävd i bottensubstratet, för både dricksvatten och bad. Djuret kan hålla andan länge och dyker ofta ner i skålen när det blir skrämt. Byt vattnet dagligen och skrubba skålen varje vecka.

LJUS OCH UVB

Arten är aktiv i skymningen och på natten. Djuret kan klara sig och föröka sig utan UVB när fodret får kalk och D3-vitamin, men ett svagt UVB-ljus ger de bästa resultaten och rekommenderas. Använd ett rör för skogsarter som lever i skugga (Ferguson-zon 1), till exempel ett T5-rör på 20-25 cm avstånd från djurets rygg eller ett kraftigare T5-rör på 6 % på 28-35 cm avstånd. Röret ska täcka hälften, högst två tredjedelar, av terrariets längd, och UV-indexet ska vara 1-2 på den högsta platsen under lampan. Mät med en UV-mätare och byt röret var 12. månad. Det ska finnas gott om skugga och gömslen.

Ha ljuset tänt 12 timmar per dygn, även om djuret är nattaktivt, så att dag och natt hålls åtskilda. Använd vitt ljus, inte färgade lampor.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Arten är insektsätare. Grundfodret kan vara syrsor, kackerlackor (till exempel *Blaptica dubia* och *Blaberus discoidalis*), mjölmaskar, supermaskar, tobakssvärmarlarver, sidenspinnarlarver, larver av soldatflugan, daggmaskar och snäckor. Variation är viktigt, och syrsor och daggmaskar är en bra bas. En levande daggmask som läggs vid gömslet får oftast fram djuret.

Unga djur utfodras varje dag, vuxna varannan dag. Ge så många insekter som djuret äter på fem minuter. Bytesdjuren får högst vara hälften så stora som djurets huvud, och till de minsta ungarna får bytet högst vara så brett som avståndet mellan ögonen. Mata upp bytesdjuren med näringsrik föda innan. Strö kalk över insekterna vid varje utfodring, och ge D3-vitamin och multivitamin vid varannan. Det ska alltid stå en skål med friskt vatten.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Tribolonotus gracilis är ett djur att titta på och inte för hantering. När den blir gripen skriker den, spelar död, försöker fly eller släpper svansen, och det stressar den. Ge ett nytt djur minst två veckors lugn och vänj det sedan vid att ta insekter från en pincett med mjuka spetsar. Djuret syns mest i gryningen, i skymningen och vid utfodring.

Djur av samma kön är aggressiva mot varandra, särskilt hanar. Ett par och deras ungar kan leva tillsammans i ett rymligt terrarium, och paret delar ofta bo och försvarar det högljutt, särskilt när det ligger ett ägg. Ska djuret bara hållas för att tittas på är det bäst att hålla det ensamt. Arten kan hållas i ett fuktigt utställningsterrarium med andra små grodor och ödlor med samma krav, men ägg och ungar är utsatta, och det kräver ett stort terrarium.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren är könsmogna vid omkring 3-4 års ålder, och de vuxna får en orange strupe. Hanen är ofta större och kraftigare än honan, men storleken är aldrig ett säkert tecken. Det mest pålitliga kännetecknet är ett rektangulärt fält av fyra till sex förstorade buksfjäll vid naveln hos hanen. Hanen har också grå till gråblå, upphöjda porer under tredje och fjärde tån, ibland också femte, på bakfötterna. Undersidan kan ses genom att sätta djuret i en liten, tom glasbehållare och fotografera det genom botten.

PARNING

I naturen förökar sig arten under regntiden från december till mars, men i terrariet kan aveln sättas igång när som helst på året med frekvent besprutning och högre luftfuktighet. Välj ett friskt, fullvuxet par och ge dem tid att vänja sig i ett terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm. Sätt helst ihop paret under en period som motsvarar torrtiden (juni till september). Utfodra dem varannan dag med en varierad kost med syrsor och daggmaskar som bas.

Ordna flera gömslen så att paret själva kan välja. Passar djuren ihop slutar de med att dela ett gömsle. Under torrtiden hålls luftfuktigheten på omkring 70 % med lite besprutning efter behov. När förökningssäsongen närmar sig höjs den till 85-90 % genom att spraya flera gånger om dagen. Temperaturen ska hålla sig mellan 23 och 27 °C. Parningen sker sannolikt i boet, och den är dåligt känd.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger bara ett ägg åt gången, och det går 5-6 veckor mellan äggen. Det ger upp till sex ägg under en förökningssäsong. Ägget är läderartat och ovalt, ca 2 cm långt, och grävs ner strax under ytan inne i gömslet. Honan har två fungerande äggstockar, men bara den högra äggledaren fungerar, så ägg från den vänstra äggstocken måste vandra genom bukhålan innan de läggs.

Gör en fördjupning på flera centimeter i bottensubstratet precis under det gömsle som paret har valt, och fyll den med en löst packad, lätt fuktig blandning av torvmossa och matjord. Täck med korkbark. Honan ringlar sig om ägget, täcker över det igen om det blir blottlagt och försvarar det aggressivt.

INKUBATION

Äggen kläcks bäst i en kläckningsapparat. Ta försiktigt ut ägget ur boet och lägg det halvt nedgrävt i fuktig torvmossa i en lätt ventilerad behållare utan att vända det. Mossan ska vara så fuktig att det inte droppar vatten när en handfull pressas hårt. Så länge ägget är fast och fyllt tillsätts inget mer vatten. Blir det nödvändigt, vattna mossan, aldrig ägget.

Ägget kläcks efter 65-85 dagar vid 23-27 °C. Ett insjunket ägg är oftast uttorkat eller dött, och ett ägg som svettas håller på att dö eller är redan dött. Lite insjunkning och fukt på skalet strax före kläckningen är dock normalt. Ungen skär en eller flera små revor i skalet och kryper ut.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är 6-8 cm långa och väger 3-5 g vid kläckningen, och inom några timmar söker de föda och skydd. De kan föda upp i en plastlåda eller ett litet terrarium med fuktigt hushållspapper eller mossa, ett kokosskal som gömsle och en låg vattenskål.

Utfodra ungarna varje dag med små syrsor och andra levande bytesdjur som inte är bredare än avståndet mellan ögonen, och strö kalk och D3-vitamin över fodret vid varannan utfodring. Ungarna har ljusblå iris och gräddbrunt huvud, och den vuxna färgen kommer efter omkring sex månader. Ett par och deras ungar kan leva tillsammans, men ta bort ungarna när det inte finns tillräckligt med plats, och senast innan de blir könsmogna.

Hälsa och vanliga misstag

Det är lite känt om sjukdomar och parasiter hos släktet, och vildfångade djur som ser friska ut kan dö plötsligt, även efter flera år i fångenskap. Vanliga problem och förebyggande åtgärder:

- Parasiter hos nyinköpta, vildfångade djur. Håll nya djur i karantän enskilt i en liten, enkelt inredd låda med fuktigt hushållspapper, en låg vattenskål och ett kokosskal, och låt en veterinär undersöka ett avföringsprov för mask och encelliga parasiter så snart som möjligt.
- Bakterieinfektion med *Aeromonas hydrophila*, som kan döda flera djur på några dagar. Den drabbar framför allt vildfångade djur som är stressade efter transport och kyla.
- Uttorkning. Matta ögon och slapp kropp är tecken på sjukdom eller för lite fukt.
- Benskörhet vid för lite kalk och D3-vitamin. Strö kalk och vitaminer över fodret och använd gärna svag UVB.
- Tappad svans vid skrämsel eller hantering.

Ett friskt djur är vaket, har klara, blanka ögon och inga sår, parasiter eller missbildningar. Det kan stå helt stilla, men ska reagera när det blir vidrört. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret går ner i vikt, inte äter eller ligger slött.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/skinkar/tribolonotus-gracilis